

प्रदेश राजपत्र

कर्णाली प्रदेश सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ४) वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत, चैत ०६ गते, २०७८ साल (अतिरिक्ताङ्क ३९)

भाग-१

कर्णाली प्रदेश सरकार

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयको

सूचना

नेपालको संविधान बमोजिम कर्णाली प्रदेश सभाले बनाएको तल लेखिए बमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ।

संम्वत् २०७८ सालको ऐन नं. ०७

प्रदेश पर्यटन सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना: प्रदेशभित्रका पर्यटन क्षेत्रको प्रवर्धन र विकासका लागि पर्यटकीय सेवाहरूको व्यवस्थापन गरी स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटकको सुविधा तथा हित र प्रदेशको आर्थिक विकासका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकाले,

कर्णाली प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस ऐनको नाम "प्रदेश पर्यटन ऐन, २०७८" रहेको छ।

(२) यो ऐन प्रदेश सरकारले प्रदेश राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरेको मितिदेखि प्रदेशभर लागू हुने गरी प्रारम्भ हुनेछ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-

(क) "आन्तरिक पर्यटक" भन्नाले नेपालको एक स्थानबाट अर्को स्थानमा भ्रमण गर्ने नेपाली नागरिक सम्झनु पर्छ।

(ख) "ट्राभल एजेन्सी" भन्नाले पर्यटक वा अन्य व्यक्तिको निमित्त शुल्क लिई भ्रमण, बसोबास तथा आधुनिक सवारीको साधन उपलब्ध भएका स्थानहरूमा दृष्यावलोकन सम्बन्धी प्रबन्ध मिलाउने व्यक्ति, फर्म वा कम्पनी सम्झनु पर्छ।

(ग) "ट्रेकिङ एजेन्सी" भन्नाले पर्यटक वा अन्य व्यक्तिहरूलाई विविध प्राकृतिक एवम् सांस्कृतिक दृष्यावलोकन गराउने उद्देश्यले शुल्क लिई साधारणतया आधुनिक सवारीको साधन उपलब्ध नभएका स्थानहरूमा यात्रा

गराउने प्रबन्ध मिलाउने व्यक्ति, फर्म वा कम्पनी सम्झनु पर्छ।

- (घ) "तोकिएको" वा "तोकिएबमोजिम" भन्नाले यस ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनु पर्छ।
- (ङ) "पथप्रदर्शक" भन्नाले पारिश्रमिक लिई पर्यटकको साथ गई पथ प्रदर्शनका लागि काम गर्न यस ऐनबमोजिम इजाजत प्राप्त व्यक्ति सम्झनु पर्छ।
- (च) "पर्वतारोहण" भन्नाले प्रदेशभित्र रहेका हिमश्रृङ्खलाको कुनै निश्चित चुलीमा पुग्ने उद्देश्य लिई कुनै दलले त्यस्तो चुलीको आरोहण गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ।
- (छ) "पर्यटक" भन्नाले विदेशी मुलुकबाट भ्रमणका लागि नेपालमा आउने गैर नेपाली नागरिक सम्झनु पर्छ।
- (ज) "प्रचलित कानून" भन्नाले संघीय संसदबाट पारित भई नेपालको समग्र भूभागमा लागू हुने गरी जारी भएको ऐन तथा प्रदेश सरकारले बनाएको नियमावली समेत सम्झनु पर्छ।
- (झ) "प्रदेश" भन्नाले कर्णाली प्रदेशलाई सम्झनु पर्छ।
- (ञ) "प्रदेश सरकार" भन्नाले कर्णाली सरकारलाई सम्झनु पर्छ।

- (ट) "पैदल मार्ग" भन्नाले प्राकृतिक रूपमा रहेका र विकास गरिएका पैदल हिँड्ने मार्गलाई सम्झनु पर्छ।
- (ठ) "मन्त्रालय" भन्नाले पर्यटनसम्बन्धी विषय हेर्ने प्रदेश सरकारको मन्त्रालयलाई सम्झनु पर्छ।
- (ड) "व्यक्ति" भन्नाले यस ऐनको हकमा प्राकृतिक तथा कानूनी व्यक्ति दुवैलाई सम्झनु पर्छ।
- (ढ) "सूचीकृत" भन्नाले नेपाल सरकारबाट दर्ता भई इजाजत पाएका र प्रदेश सरकारबाट समेत सो काम गर्न अनुमति पाई सूचीकृत भएका पर्यटनको क्षेत्रमा काम गर्ने व्यक्ति तथा संस्था सम्झनु पर्छ।
- (ण) "होमस्टे" भन्नाले पर्यटकलाई आवास, खाना र अन्य सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यले आफ्नै घर वा समुदायमा निजी वा सामूहिक रूपमा सञ्चालन गरिएको घर वा सेवा सम्झनु पर्छ।

परिच्छेद-२

ट्राभल तथा ट्रेकिङ एजेन्सीसम्बन्धी व्यवस्था

३. इजाजतपत्र लिनुपर्ने: (१) प्रदेशभित्र ट्राभल वा ट्रेकिङ एजेन्सीको काम गर्न चाहने व्यक्तिले सोको लागि यस ऐनबमोजिम इजाजत लिनुपर्नेछ।

(२) ट्राभल वा ट्रेकिङ एजेन्सीको इजाजत लिन चाहने व्यक्तिले तोकिएको विवरण खुलाई मन्त्रालय वा तोकिएको निकाय वा अधिकारीसमक्ष दरखास्त दिनुपर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको दरखास्त प्राप्त भएपछि मन्त्रालय वा तोकिएको निकाय वा अधिकारीले आवश्यक जाँचबुझ गरी दरखास्तवालालाई ट्राभल वा ट्रेकिङ्गको काम गर्न सक्षम देखेमा तोकिएको दस्तुर लिई तोकिएबमोजिम इजाजतपत्र जारी गर्नेछ। यसरी जारी गरिएको इजाजतपत्र तोकिएको अवधिभित्र तोकिएबमोजिम नवीकरण गराउनु पर्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम इजाजतपत्र प्रदान गर्नका लागि मन्त्रालय वा तोकिएको अधिकारीले थप विवरण वा थप कागजपत्र आवश्यक देखेमा पन्ध्र दिनको समय दिई त्यस्तो विवरण वा कागजपत्र पेश गर्न सम्बन्धित दरखास्तवालालाई आदेश दिन सक्नेछ र दरखास्तवालाले तोकिएको समयमा बुझाउनुपर्ने विवरण वा कागजात बुझाउनुपर्नेछ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम थप विवरण तथा कागजात पेश भएकोमा कागजात जाँचबुझ गरी इजाजत दिने वा नदिने विषयमा कारण र आधार खुलाई निर्णय गरी निर्णय गरेको मितिले सात दिनभित्र दरखास्तवालालाई त्यस्तो निर्णयको लिखित जानकारी दिनुपर्नेछ।

(६) उपदफा (५) बमोजिमको निर्णयको जानकारी पाउने व्यक्तिले त्यस्तो निर्णय चित्त नबुझेमा तीस दिनभित्र तोकिएको अधिकारीको निर्णय भए मन्त्रालयसमक्ष र मन्त्रालयको निर्णय भए प्रदेश सरकारसमक्ष लिखित निवेदन दिन सक्नेछ।

(७) उपदफा (६) बमोजिमको निवेदन प्राप्त भएमा मन्त्रालय वा प्रदेश सरकारले सामान्यतः तीस दिनभित्र आवश्यक निर्णय गर्नुपर्नेछ र त्यस्तो निर्णय अन्तिम हुनेछ।

४. ट्राभल वा ट्रेकिङ्ग एजेन्सीको वर्गीकरण: (१) ट्राभल वा ट्रेकिङ्ग एजेन्सीको वर्गीकरण तोकिएबमोजिम हुनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम वर्गीकृत ट्राभल वा ट्रेकिङ्ग एजेन्सीलाई प्रदेश सरकारले तोकेबमोजिमको सुविधा दिन सक्नेछ।

५. अयोग्यता: दफा ३ बमोजिमको इजाजतपत्र देहायको व्यक्तिलाई दिइने छैन:-

(क) करारसम्बन्धी कानूनबमोजिम करार गर्न योग्यता नभएको,

(ख) दामासाहीमा परेको,

(ग) दफा ९ बमोजिम ट्राभल वा ट्रेकिङ्ग एजेन्सीको इजाजत खारेज भएकोमा सो मितिले दुई वर्षको अवधि भुक्तान भइनसकेको,

(घ) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा दोषी प्रमाणित भई कैदको सजाय पाएको व्यक्ति,

(ङ) सरकारवादी फौजदारी कसूरमा अदालतमा मुद्दा विचाराधीन रहेको,

(च) कालो सूचीमा परेको अवधिभर।

६. ट्राभल वा ट्रेकिङ्ग एजेन्सीले शुल्क बारेको सूचना दिनुपर्ने: (१) यस ऐनबमोजिम इजाजत प्राप्त ट्राभल वा ट्रेकिङ्ग एजेन्सीले आफूले उपलब्ध गराएको सेवा सुविधावापत पर्यटकबाट लिइने शुल्क विवरणको अग्रिम जानकारी मन्त्रालयलाई दिनुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको शुल्कको दर मन्त्रालयले तोकेबमोजिम प्रकाशन गरी प्रचार गर्नुपर्नेछ।

७. परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा बिल भुक्तानी गर्नुपर्ने: (१) यस ऐनबमोजिम ट्राभल एजेन्सी वा ट्रेकिङ्ग एजेन्सीले पर्यटकलाई सेवा उपलब्ध गराउँदा संघीय सरकारले तोकेको परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा बिल भुक्तानी तोकिएबमोजिम गर्नुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रदेशभित्र वा बाहिर आर्जन गरेको सबै विदेशी मुद्राको कारोबार नेपाल राष्ट्र बैंकमार्फत गर्नुपर्नेछ।

(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम कारोबार भए वा नभएको कुरा मन्त्रालयले जाँचबुझ गर्न सक्नेछ।

८. इजाजतपत्र निलम्बन गर्न सक्ने: (१) देहायको अवस्थामा मन्त्रालयले ट्राभल वा ट्रेकिङ्ग एजेन्सीको इजाजत बढीमा ६ महिना अवधिसम्मको लागि निलम्बन गर्न सक्नेछ।

(क) यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमको कुनै कुरा उल्लङ्घन गरेमा, वा

(ख) दफा ५ बमोजिम अयोग्य भएमा, वा

(ग) प्रदेश सरकार वा मन्त्रालयलाई दिनुपर्ने जानकारी वा सूचना नदिएमा वा गलत सूचना दिएमा।

(२) उपदफा (१) बमोजिम ट्राभल वा ट्रेकिङ्ग एजेन्सी सञ्चालन इजाजत निलम्बन गर्नुअघि आफ्नो सफाइ पेश गर्नको लागि सम्बन्धित ट्राभल वा ट्रेकिङ्ग एजेन्सीलाई पन्ध्र दिनको म्याद दिनुपर्नेछ।

९. इजाजत खारेज गर्न सक्ने: (१) दफा ८ बमोजिम निलम्बन भएको ट्राभल वा ट्रेकिङ्ग एजेन्सीले निलम्बनको अवधि समाप्त भएपछि पुनः सोही प्रकृतिको कार्य गरेमा मन्त्रालयले त्यस्तो

ट्राभल वा ट्रेकिङ्ग एजेन्सीको इजाजतपत्र तोकिएबमोजिम खारेज गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) अनुसार तोकिएबमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी इजाजतपत्र खारेज गर्नुअघि सम्बन्धित इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्ति वा फर्म वा कम्पनीलाई १५ दिनको म्याद दिई स्पष्टीकरण पेश गर्ने मौका दिनुपर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको म्यादभित्र इजाजत प्राप्त गर्ने व्यक्ति वा फर्म वा कम्पनीले स्पष्टीकरण पेश नगरेमा वा पेश गरेको स्पष्टीकरण सन्तोषजनक नभएमा मन्त्रालयले त्यस्तो ट्राभल वा ट्रेकिङ्ग एजेन्सीलाई दिएको इजाजतपत्र खारेज गर्न सक्नेछ।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको मन्त्रालयले इजाजतपत्र खारेज गरेमा सम्बन्धित व्यक्तिले खारेजीको जानकारी पाएको मितिले तीस दिनभित्र प्रदेश सरकारसमक्ष उजुरी दिन सक्नेछ।

१०. सञ्चालन भइरहेको ट्राभल वा ट्रेकिङ्ग एजेन्सीले इजाजत लिनुपर्ने:

(१) यो ऐन प्रारम्भ हुनुअघि प्रचलित कानूनबमोजिम अनुमति वा इजाजत प्राप्त गरी ट्राभल वा ट्रेकिङ्ग एजेन्सी सञ्चालन गरिरहेका व्यक्तिले पनि तोकिएको अवधिभित्र तोकिएको विवरण खुलाई यो ऐनबमोजिमको अनुमति लिनको लागि तोकिएको निकाय वा अधिकारीसमक्ष तोकिएबमोजिम दरखास्त दिनुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको दरखास्तउपर सामान्यतः तीस दिनभित्र निर्णय गर्नुपर्नेछ।

११. दण्ड जरिवाना: (१) यस ऐनबमोजिम इजाजत नलिई कसैले ट्राभल वा ट्रेकिङ्ग एजेन्सी सञ्चालन गरेमा मन्त्रालयले तोकिएको अधिकारीले त्यस्तो एजेन्सी वा कारोबार बन्द गर्न लगाई निजलाई एक लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ।

(२) दफा ६ बमोजिमको शुल्कसम्बन्धी सूचना प्रकाशन नगर्नेलाई मन्त्रालयले तोकेको अधिकारीले पहिलो पटक कसूर गरेको भए पचास हजार रुपैयाँ र दोस्रो पटकदेखि पटकैपिच्छे एक लाख रुपैयाँ जरिवाना गर्न सक्नेछ।

(३) दफा ८ बमोजिम ट्राभल वा ट्रेकिङ एजेन्सीको इजाजत निलम्बन भएको अवस्थामा कसैले ट्राभल वा ट्रेकिङ एजेन्सीसम्बन्धी काम गरेमा निजलाई पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गरी मन्त्रालयले तोकेको अधिकारीले त्यस्तो व्यक्तिले पाएको ट्राभल वा ट्रेकिङ एजेन्सीको इजाजतसमेत खारेज गर्न सक्नेछ।

(४) यस दफाबमोजिमको आदेशमा चित्त नबुझेने व्यक्ति वा संस्थाले सम्बन्धित उच्च अदालतसमक्ष पैतीस दिनभित्र पुनरावेदन गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद-३

पर्यटक स्तरको होटल, लज, रेष्टुराँ तथा रिजर्ट वा बारसम्बन्धी व्यवस्था

१२. पर्यटक स्तरको रूपमा दर्ता गराउन सकिने: (१) कुनै व्यक्तिले आफ्नो होटल, लज, रेष्टुराँ तथा रिजर्ट वा बारलाई पर्यटक स्तरमा दर्ता गराउन चाहेमा वा प्रचलित कानूनबमोजिम दर्ता भएको त्यस्तो व्यवसाय प्रदेशभित्र सञ्चालन गर्न चाहेमा मन्त्रालयसमक्ष तोकिएबमोजिम दरखास्त दिनुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दर्ता गराउन वा सञ्चालन गर्न चाहेको होटल, लज, रेष्टुराँ तथा रिजर्ट वा बार तोकिएको सुविधायुक्त भएको पाइएमा पर्यटक स्तरमा दर्ता वा सूचीकरण गरिनेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम होटल, लज, रेष्टुराँ तथा रिजर्ट वा बार दर्ता गर्दा लाग्ने दस्तुर तोकिएबमोजिम हुनेछ।

१३. स्तर निर्धारण समिति: (१) होटल, लज, रेष्टुराँ तथा रिजर्ट वा बारलाई दर्ता वा नवीकरण वा वर्गीकरण गर्ने सम्बन्धमा परामर्श दिनको लागि प्रदेश सरकारले एक स्तर निर्धारण समिति गठन गर्न सक्नेछ। स्तर निर्धारण समिति प्राविधिक समिति हुने र सो समितिमा पदाधिकारी नियमावलीमा तोकिएबमोजिम हुनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिमा रहने अध्यक्ष र सदस्यको योग्यता तथा संख्या प्रदेश सरकारले तोकेबमोजिम हुनेछ।

(३) स्तर निर्धारण समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिएबमोजिम हुनेछ।

१४. निरीक्षण, परीक्षण तथा अनुगमन गर्ने अधिकार: (१) मन्त्रालयले दफा १२ बमोजिम दर्ता भएको होटल, लज, रेष्टुराँ तथा रिजर्ट वा बारको नियमित वा आकस्मिक परीक्षण वा निरीक्षण वा अनुगमन गर्न वा गराउन र त्यसमा प्रयोग गरिने खाद्य पदार्थ र अन्य सुविधा तथा चीजवस्तु परीक्षण गर्न वा गराउन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कुनै होटल, लज, रेष्टुराँ तथा रिजर्ट वा बारको गुणस्तर तथा मापदण्ड निरीक्षण वा परीक्षण गर्दा तोकिएबमोजिमको स्तरको नपाइएमा मन्त्रालयले त्यस्तो होटल, लज, रेष्टुराँ तथा रिजर्ट वा बारलाई तोकिएको स्तर कायम गर्न मनासिब म्याद दिनेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम म्याद दिँदा पनि तोकिएको स्तर कायम गर्न नसकेमा मन्त्रालयले दफा १३ बमोजिमको स्तर निर्धारण समितिको परामर्श लिई त्यस्तो होटल, लज, रेष्टुराँ तथा

रिजर्ट वा बारको इजाजत निलम्बन गर्न वा तल्लोस्तरको उपयुक्त वर्गीकरण गर्न सक्नेछ। त्यसरी निलम्बन वा तल्लो स्तरको वर्गीकरणमा तोक्नु अघि सोको आधार र कारण खुलाई सफाइ पेश गर्ने उचित मौका दिनुपर्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम इजाजत निलम्बन भएको वा तल्लो स्तरको वर्गीकरणमा तोकिएको होटल, लज, रेष्टुराँ तथा रिजर्ट वा बारको साबिकको तोकिएको स्तर कायम गरिपाउन निवेदन दिएमा प्रदेश सरकारले जाँचबुझ गरी साबिकको स्तर कायम भएको देखिन आएमा त्यस्तो होटल, लज, रेष्टुराँ तथा रिजर्ट वा बारलाई साबिकको स्तरको वर्गीकरणमा कायम गर्न वा इजाजत निलम्बन गरिएकोमा निलम्बन फुकुवा गर्नेछ।

(५) उपदफा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि इजाजत निलम्बन गरिएकोमा त्यसरी निलम्बन गरिएको मितिले एक वर्षसम्म साबिकमा तोकिएको स्तर कायम गर्न नसक्ने होटल, लज, रेष्टुराँ तथा रिजर्ट वा बारको हकमा प्रदेश सरकारले दफा १२ बमोजिमको दर्ता खारेज गर्न सक्नेछ।

१५. मूल्यको सूची प्रकाशन गर्नुपर्ने: दफा १२ बमोजिम दर्ता भएको प्रत्येक होटल, लज, रेष्टुराँ तथा रिजर्ट वा बारले आफ्नो दर वा मूल्यको सूचना मन्त्रालयसमक्ष पठाउनुपर्नेछ र मन्त्रालयले तोकेबमोजिम प्रकाशन गरी सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ।

१६. होटल, लज, रेष्टुराँ तथा रिजर्ट वा बारउपर बन्देज: (१) दफा १२ बमोजिम दर्ता नभएको होटल, लज, रेष्टुराँ तथा रिजर्ट वा बारले देहायको कुनै काम गर्न पाउने छैन।

(क) पर्यटक स्तरको होटल, लज, रेष्टुराँ तथा रिजर्ट वा बार भन्ने अर्थ लाग्ने गरी कुनै शब्द वा

चिन्ह आफ्नो साइन बोर्ड, विज्ञापन वा कारोवारमा प्रयोग गर्न, वा

(ख) पर्यटकको बसोबास वा खानपिनको प्रबन्ध गर्नको निमित्त कुनै पर्यटक वा ट्राभल एजेन्सीसँग बिनाअनुमति सोझै विदेशमा सम्पर्क राख्न वा विज्ञापन गर्न।

(२) दफा १२ बमोजिम दर्ता भएको होटलले दर्ता भएको स्तरभन्दा माथिल्लो स्तरको भन्ने अर्थ लाग्ने गरी कुनै शब्द वा चिन्ह आफ्नो साइन बोर्ड वा कारोवारमा प्रयोग गर्नु हुँदैन।

१७. सञ्चालन भइरहेको होटल, लज, रेष्टुराँ तथा रिजर्ट वा बारले इजाजत लिनुपर्ने: (१) यो ऐन प्रारम्भ हुनुअघि प्रचलित कानूनबमोजिम अनुमति वा इजाजत प्राप्त गरी कुनै होटल, लज, रेष्टुराँ तथा रिजर्ट वा बार सञ्चालन गर्ने व्यक्तिले यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले छ महिनाभित्र तोकिएबमोजिमको विवरण खुलाई यो ऐनबमोजिमको इजाजत लिन मन्त्रालय वा मन्त्रालयले तोकेको निकाय वा अधिकारीसमक्ष तोकिएबमोजिम दरखास्त दिनुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको इजाजतसम्बन्धी व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ।

१८. दण्ड जरिवाना: (१) यस ऐनबमोजिम दर्ता नगराई वा इजाजत नलिई वा पर्यटक स्तरको नभएकोलाई पर्यटक स्तरको हो भनी कुनै होटल, लज, रेष्टुराँ तथा रिजर्ट वा बार सञ्चालन गरेमा वा दफा १६ को उपदफा (१) उल्लङ्घन गरी कुनै शब्द वा चिन्ह प्रयोग गरेमा वा पर्यटकसँग सम्पर्क राखेमा सङ्घीय ऐनबमोजिम सजाय हुनेछ।

(२) दफा १६ को उपदफा (२) उल्लङ्घन गरी कुनै शब्द वा चिन्ह प्रयोग गरेमा मन्त्रालयले त्यस्तो होटलको दर्ता निलम्बन वा खारेज गर्न सक्नेछ।

(३) यस ऐनबमोजिम मन्त्रालय वा तोकिएको निकायबाट खटिएका कर्मचारीलाई होटल, लज, रेष्टुराँ तथा रिजर्ट वा बार निरीक्षण वा अनुगमन गर्न वा त्यसमा प्रयोग गरिने कुनै पनि खाद्य सामग्री परीक्षण गर्न कसैले बाधा विरोध गरेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई मन्त्रालयले एक लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ।

(४) उपदफा (१), (२) र (३) बमोजिम मन्त्रालयले दिएको आदेशमा चित्त नबुझेने व्यक्तिले सम्बन्धित उच्च अदालतसमक्ष पैतीस दिनभित्र पुनरावेदन दिन सक्नेछ।

परिच्छेद-४

पथप्रदर्शकसम्बन्धी व्यवस्था

१९. पथप्रदर्शकको काम गर्न इजाजतपत्र लिनुपर्ने: (१) यो ऐनबमोजिम पथप्रदर्शकको काम गर्न चाहने व्यक्तिले इजाजतपत्र लिनुपर्नेछ।

(२) पथप्रदर्शकको काम गर्न चाहने व्यक्तिले तोकिएको अधिकारीसमक्ष तोकिएबमोजिम दरखास्त दिनुपर्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको दरखास्त दिने व्यक्तिलाई तोकिएको अधिकारीले तोकिएबमोजिमको ढाँचामा इजाजतपत्र दिनेछ।

२०. अयोग्यता: देहायको व्यक्तिलाई पथप्रदर्शकको इजाजतपत्र दिइने छैन:-

(क) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा दोषी प्रमाणित भई कैदको सजाय पाएको,

(ख) कुनै मानसिक वा सरुवा रोग लागेको,

(ग) दफा २४ को खण्ड (क) वा (ग) बमोजिम पथप्रदर्शकको इजाजतपत्र खारेज भई सो मितिले तीन वर्षको अवधि भुक्तान भई नसकेको।

२१. इजाजतपत्रको म्याद: (१) पथप्रदर्शकको इजाजतपत्रको अवधि पाँच वर्षको हुनेछ।

(२) पथप्रदर्शकको इजाजतपत्रको नवीकरण, नवीकरण दस्तुर र नवीकरण गर्ने अधिकारी तोकिएबमोजिम हुनेछ।

२२. इजाजतपत्र हराएमा अर्को इजाजतपत्र लिन सकिने: (१) कुनै पथप्रदर्शकले प्राप्त गरेको इजाजतपत्र हराएमा तोकिएको म्यादभित्र तोकिएको अधिकारीसमक्ष अर्को इजाजतपत्रका लागि दरखास्त दिनुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम तोकिएको अधिकारीले तोकिएबमोजिम इजाजतपत्रको प्रतिलिपि दिन सक्नेछ।

२३. पथप्रदर्शकले गर्न नहुने कामहरू: पथप्रदर्शकले देहायको कुनै काम गर्नु हुँदैन।

(क) आफूले पथप्रदर्शन गरेको पर्यटकलाई कुनै मालसामान खरीद गर्ने वा अरू कुनै सेवा उपलब्ध गर्ने काममा मद्दत गर्दा सो कामसँग सम्बन्धित बिक्रेता वा अरू कुनै व्यक्तिसँग नगदी वा अरू कुनै चीज वस्तु माग्न वा लिन,

(ख) आफूलाई पथप्रदर्शक बनाउन कुनै पर्यटकलाई बाध्य पार्न,

(ग) आफ्नो इजाजतपत्र अरूलाई दिई पथप्रदर्शकको काम गर्न लगाउन।

२४. इजाजतपत्र खारेज गर्न सकिने: (१) देहायको कुनै अवस्थामा तोकिएको अधिकारीले कुनै पथप्रदर्शकको इजाजतपत्र खारेज गर्न सक्नेछ।

(क) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा दोषी प्रमाणित भई कैदको सजाय पाएमा,

(ख) दफा २० को खण्ड (ख) बमोजिम अयोग्य भएमा,

(ग) दफा २३ को विपरीत कार्य गरेमा।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कुनै पथप्रदर्शकको इजाजतपत्र खारेज गर्नुपूर्व निजलाई सफाइ पेश गर्ने मौका दिनुपर्नेछ र यसरी मौका दिँदा कम्तीमा पन्ध्र दिनको म्याद दिनुपर्नेछ।

२५. दण्ड सजाय: (१) देहायको कसूर गर्ने व्यक्तिलाई मन्त्रालयले तोकेको अधिकारीले सङ्घीय ऐनबमोजिम सजाय गर्न सक्नेछ।

(क) दफा १९ बमोजिम इजाजतपत्र प्राप्त नगरी पथप्रदर्शकको काम गरेमा,

(ख) दफा २१ बमोजिम इजाजतपत्र नवीकरण नगरी पथप्रदर्शकको काम गरेमा।

(२) उपदफा (१) मा लेखिएदेखि बाहेक कुनै पथप्रदर्शकले यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत जारी भएको नियम वा आदेशको पालना नगरेमा मन्त्रालयले तोकेको अधिकारीले सङ्घीय ऐनबमोजिम जरिवाना गर्न सक्नेछ।

(३) यस दफाबमोजिम मन्त्रालयले दिएको आदेशमा चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले पैंतीस दिनभित्र सम्बन्धित उच्च अदालतसमक्ष पुनरावेदन गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद-५

अन्य पर्यटन व्यवसायसम्बन्धी व्यवस्था

२६. अन्य पर्यटन व्यवसायसम्बन्धी व्यवस्था: (१) पदयात्रा, जलयात्रा (न्यापिटङ्ग), ग्लाइडिङ, बेलुनिङ, जंगल सफारी, क्याम्पिङ, हाईकिङ, बर्ड वाचिङ, स्काइङ, केवल कार, रक क्लाइम्बिङ, ग्रिन फिसिङ, क्याच एण्ड रिलिज, साहसिक पर्यटन, खेल पर्यटन, धार्मिक पर्यटन, सांस्कृतिक पर्यटन र तोकिएका अन्य पर्यटन व्यवसायको दर्ता गर्ने, इजाजत लिने, नवीकरण गर्ने, सञ्चालन गर्ने, इजाजत निलम्बन गर्ने तथा दर्ता खारेज गर्नेसम्बन्धी व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लेख भएका पर्यटनसम्बन्धी क्रियाकलापहरूमध्ये तोकिएका क्रियाकलापहरू गर्न पर्यटकले तोकिएको दस्तुर तिरी प्रचलित कानूनले तोकिएबमोजिम अनुमति लिनुपर्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम नेपाल सरकारबाट दर्ता गरिएका वा इजाजत लिएका पर्यटन व्यवसायीले प्रदेश सरकारअन्तर्गतको तोकिएको निकायमा सूचीकृत भई तोकिएबमोजिम काम गर्न पाउनेछन्।

२७. दण्ड सजाय: (१) दफा २६ बमोजिमको पर्यटन व्यवसाय गर्ने व्यक्तिले यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम वा मन्त्रालयले दिएको निर्देशन वा आदेश उल्लङ्घन गरेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई मन्त्रालयले तोकिएको अधिकारीले एक लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ।

(२) कुनै पर्यटकले यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमबमोजिम अनुमति नलिई दफा २६ को उपदफा (२)

बमोजिम तोकिएका पर्यटनसम्बन्धी क्रियाकलाप गरेमा वा त्यस्तो अनुमति प्राप्त पर्यटकले यो ऐन वा यसअन्तर्गत बनेको नियम उल्लङ्घन गरेमा निजलाई मन्त्रालयले तोकेको अधिकारीले पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम दिएको आदेशमा चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले पैतीस दिनभित्र सम्बन्धित उच्च अदालतमा पुनरावेदन गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद-६

विविध

२८. पर्वतारोहणसम्बन्धी व्यवस्था: (१) कुनै पर्वतारोही दलले प्रचलित कानूनबमोजिम अनुमति प्राप्त नगरी कुनै हिमालचुली आरोहण पर्वतारोहण गर्न पाउने छैन।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कर्णाली प्रदेशमा पर्वतारोहण गर्ने पर्वतारोही वा ट्राभल वा ट्रेकिङ एजेन्सीले तोकिएबमोजिमको अनुमति वा सहमति नलिई पर्वतारोहण गरेमा मन्त्रालयले तोकेको अधिकारीले प्रचलित कानूनबमोजिम जरिवाना गर्नेछ।

(३) पर्वतारोहणसम्बन्धी अन्य व्यवस्था प्रचलित कानून र तोकिएबमोजिम हुनेछ।

२९. सांस्कृतिक, ऐतिहासिक पर्यटन प्रवर्धन र संग्रहालय व्यवस्थापन: (१) प्रदेश सरकारले आफै वा अन्य संघसंस्था वा निकायमार्फत तोकिएबमोजिम पुरातात्विक, सांस्कृतिक वा ऐतिहासिक महत्त्वका स्थान वा वस्तुहरूको संरक्षणका साथै पर्यटन प्रवर्धन गर्न संग्रहालयको व्यवस्थापन गर्न गराउन सक्नेछ।

(२) पुरातात्विक, सांस्कृतिक र ऐतिहासिक पर्यटन प्रवर्धनसम्बन्धी व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ।

३०. सांस्कृतिक समूहसम्बन्धी व्यवस्था: (१) कुनै आदिवासी, जनजाति, समुदाय वा संस्थाले परम्परागत कला संस्कृतिको जगेर्ना गर्दै पर्यटन प्रवर्धन गर्न चाहेमा तोकिएबमोजिम सांस्कृतिक समूह गठन गरी मन्त्रालयमा पेश गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सांस्कृतिक समूहसम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ।

३१. आन्तरिक पर्यटकसम्बन्धी विशेष व्यवस्था: (१) प्रदेश सरकारले आन्तरिक पर्यटन प्रवर्धनका लागि निजी क्षेत्रसँगको सहकार्य तथा समन्वयमा विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सक्नेछ।

(२) प्रदेश सरकारले प्रदेश राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी यस ऐनमा उल्लिखित कुनै व्यवस्था आन्तरिक पर्यटकहरूको सम्बन्धमा लागू नहुने गरी तोकिदिन सक्नेछ।

३२. पर्यटकीय क्षेत्र घोषणासम्बन्धी व्यवस्था: (१) प्रदेश सरकारले प्रदेशभित्र कुनै पनि एक स्थानीय तहको कुनै पनि स्थान वा एक भन्दा बढी स्थानीय तहको खास क्षेत्रलाई पर्यटकीय क्षेत्र घोषणा गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम घोषित पर्यटकीय क्षेत्रमा प्रदेश सरकारले कुनै चिजवस्तु लिन, बिक्रीवितरण गर्न तथा कुनै क्रियाकलाप नगर्न नगराउन आदेश जारी गर्न सक्नेछ।

३३. होम स्टे सञ्चालनसम्बन्धी व्यवस्था: (१) कसैले होम स्टे सञ्चालन गर्न चाहेमा त्यस्तो व्यक्ति वा समुदायले तोकिएबमोजिम दर्ता गराई सञ्चालन गर्नुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दर्ता र सञ्चालन हुने होम स्टेको नियमनसम्बन्धी व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ।

३४. पर्यटकीय क्षेत्रको पूर्वाधार विकास: (१) प्रदेश सरकारले पर्यटकीय क्षेत्रलाई आकर्षक एवं सुविधायुक्त बनाउन गुरुयोजना बनाई आवश्यक पूर्वाधारको विकास गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पूर्वाधार विकास गर्दा प्रदेश सरकार आफैँले लगानी गर्न वा संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह र निजी क्षेत्रको साझेदारीमा वा निजी क्षेत्रको मात्रै लगानी, व्यवस्थापन र त्यस्तो पूर्वाधारको विकास एवं संरक्षण र सञ्चालन गर्न आवश्यक निर्णय गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको पूर्वाधार विकासलगायत अन्य व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ।

(४) पर्यटकीय क्षेत्रको विकास र प्रवर्धनका लागि प्रदेश सरकारले प्रदेश गौरवका आयोजनाहरू सञ्चालन गर्न सक्नेछ।

३५. पर्यटक प्रहरीसम्बन्धी व्यवस्था: (१) पर्यटकीय क्षेत्र र स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटकको सुरक्षासम्बन्धी कार्य गर्न प्रदेश सरकारले नेपाल प्रहरी वा प्रदेश प्रहरीसँग समन्वय गरी पर्यटक प्रहरीको व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको पर्यटक प्रहरीको नियुक्ति, सेवा तथा सुविधा प्रचलित कानूनबमोजिम हुनेछ।

(३) यस दफाबमोजिम व्यवस्था भएका पर्यटक प्रहरीको परिचालन र व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य मन्त्रालयबाट हुनेछ।

३६. अरुलाई काम गर्न दिन नहुने: ट्राभल वा ट्रेकिङ एजेन्सीको इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्ति वा होटल वा लज वा दफा २६ बमोजिमको अन्य पर्यटन व्यवसाय दर्ता गराउने व्यक्तिले आफ्नो व्यवसाय अरुलाई बन्धक दिन वा अरु कुनै किसिमले आफ्नो व्यवसायको नामबाट अरु कसैलाई काम गर्न दिन हुँदैन।

तर, यस ऐनबमोजिम इजाजत लिई सञ्चालन गरेको पर्यटन व्यवसायले कुनै बैंक तथा वित्तीय संस्थासँग कारोबार गर्न यस दफाले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन।

३७. प्रतिवेदन वा विवरण पेश गर्ने, गराउनेसम्बन्धी व्यवस्था: (१)

ट्राभल वा ट्रेकिङ्ग एजेन्सी व्यवसाय गर्न इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्ति वा दफा १२ बमोजिम होटल, लज वा यस ऐनबमोजिमको पर्यटन व्यवसाय दर्ता गराउने व्यक्तिले तोकिएबमोजिम आवधिक प्रतिवेदन मन्त्रालयसमक्ष पेश गर्नुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा लेखिएदेखि बाहेक मन्त्रालयले समय-समयमा ट्राभल वा ट्रेकिङ्ग एजेन्सीको इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्ति वा यस ऐनबमोजिम इजाजत प्राप्त होटल, लज वा दफा २६ बमोजिमको अन्य पर्यटन व्यवसाय दर्ता गरी व्यवसाय सञ्चालन गर्ने, गराउने व्यक्तिसँग आवश्यक देखिएका विवरणसमेत माग गर्न सक्नेछ।

(३) मन्त्रालय वा तोकिएको अधिकारीले ट्राभल वा ट्रेकिङ्ग एजेन्सी वा होटल वा लज वा यस ऐनबमोजिम सञ्चालन गरिएको पर्यटन व्यवसायको कार्यालय वा त्यसको काम कारवाही हुने ठाउँ निरीक्षण गर्न, गराउन र त्यसको हिसाब-किताब तथा अन्य अभिलेख जाँचन जँचाउन सक्नेछ।

३८. विवरणमा हेरफेर भएमा सूचना दिनुपर्ने: ट्राभल वा ट्रेकिङ्ग एजेन्सी दर्ता वा इजाजतपत्रको लागि वा होटल, लज, रेष्टुराँ तथा रिजर्ट वा बार वा दफा २६ बमोजिमको पर्यटन व्यवसाय दर्ताको लागि दरखास्त दिँदा खुलाएको विवरणमा कुनै हेरफेर गरिएमा सो गरेको पन्ध्र दिनभित्र उक्त कुराको सूचना पर्यटन व्यवसाय

सञ्चालन गर्न इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्तिले मन्त्रालय वा तोकिएको अधिकारीसमक्ष दिनुपर्नेछ।

३९. व्यवसाय बन्द गर्नु परेमा सूचना दिनुपर्ने: (१) यस ऐनबमोजिम इजाजत प्राप्त व्यक्ति वा संस्थाले आफ्नो व्यवसाय बन्द गरेमा बन्द गरेको मितिले पन्ध्र दिनभित्र सोको सूचना मन्त्रालय वा तोकिएको अधिकारीसमक्ष दिनुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम बन्द भएको व्यवसाय सञ्चालकले प्रदेश सरकारलाई बुझाउनुपर्ने आर्थिक दायित्व बाँकी भएमा सोको पाँच प्रतिशत थप रकमसमेत प्रदेश सरकारले असूलउपर गर्नेछ।

४०. बोर्ड वा समिति गठन गर्ने अधिकार: (१) प्रदेश सरकारले पर्यटकीय क्षेत्रहरूको पहिचान, विकास, प्रवर्धन, प्रचार-प्रसार तथा व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्न तथा प्रदेश सरकारलाई नीतिगत सुझाव दिन एक पर्यटन प्रवर्धन समिति गठन गर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने समितिमा देहाय बमोजिमका सदस्य रहनेछन्:

(क)	मन्त्रालयको सचिव	-अध्यक्ष
(ख)	होटल व्यवसायी मध्येबाट प्रदेश सरकारले मनोनयन गरेको एकजना	-सदस्य
(ग)	पर्यटन व्यवसायी मध्येबाट प्रदेश सरकारले मनोनयन गरेको एकजना	-सदस्य
(घ)	उद्योग वाणिज्य संघबाट प्रदेश सरकारले मनोनयन गरेको एकजना	-सदस्य
(ङ)	प्रदेश सरकारले तोकेको आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयको उपसचिव वा नवौं	

- वा दशौँ तहको अधिकृत एकजना -सदस्य
- (च) प्रदेश सरकारले मनोनयन गरेको भौतिक
पूर्वाधार तथा सहरी विकास मन्त्रालयको
उपसचिव वा नवौँ वा दशौँ तहको
कर्मचारी एकजना -सदस्य
- (छ) प्रदेश सरकारले मनोनयन गरेको
पर्यटन प्रवर्धनसम्बन्धी विज्ञ
एकजना -सदस्य
- (ज) समितिको कार्यकारी निर्देशक -सदस्य-सचिव
- (३) उपदफा (२) बमोजिम गठित समितिले आवश्यकता
अनुसार विषयविज्ञ आमन्त्रण गर्न सक्नेछ।
- (४) उपदफा (२) बमोजिम प्रदेश सरकारबाट मनोनित
पदाधिकारीहरूको पदावधि ४ वर्षको हुनेछ।
- (५) उपदफा (२) बमोजिमको समितिको बैठकको
कार्यविधि तोकिएबमोजिम हुनेछ।
- (६) उपदफा (२) बमोजिमको समितिको दैनिक
कार्यसञ्चालनको लागि मन्त्रालयले मन्त्रालय मातहतका कर्मचारी
खटाउनेछ।
- (७) उपदफा (२) बमोजिमको समितिको कार्य
सञ्चालनको लागि एउटा छुट्टै कोष हुनेछ र सो कोषमा देहायका
रकमहरू रहनेछन्:
- (क) प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकम,
(ख) कुनै व्यक्ति वा संस्थाबाट चन्दा वा सहायता
स्वरूप प्राप्त रकम,

- (ग) अन्तर्राष्ट्रिय संघ, संस्था, विदेशी सरकार वा व्यक्तिबाट ऋण वा अनुदान स्वरूप प्राप्त रकम,
(घ) समितिले उपलब्ध गराएको सेवा वापत प्राप्त रकम, वा
(ङ) अन्य कुनै स्रोतबाट प्राप्त रकम।

(८) उपदफा (७) को खण्ड (ग) बमोजिमको रकम प्राप्त गर्नु पूर्व समितिले प्रदेश सरकारमार्फत नेपाल सरकारको स्वीकृति लिनुपर्नेछ।

(९) उपदफा (७) बमोजिमको कोषमा रहने रकम प्रदेशभित्रको कुनै बैंकमा खाता खोली जम्मा गर्नुपर्नेछ।

(१०) समितिको नामबाट गरिने सबै खर्च उपदफा (७) बमोजिमको कोषबाट व्यहोरिने छ।

(११) उपदफा (७) बमोजिमको कोषको रकम कर्मचारी नियुक्त गरी खर्च गर्न पाइने छैन।

(१२) उपदफा (७) बमोजिमको कोषको खाता सञ्चालन कार्यकारी निर्देशक र समितिको लेखासम्बन्धी काम गर्ने कर्मचारीको संयुक्त हस्ताक्षरबाट सञ्चालन गरिनेछ।

(१३) उपदफा (२) बमोजिमको समितिको बैठक भत्ता तथा सुविधा कर्णाली प्रदेश सरकारको प्रचलित खर्च मापदण्ड निर्देशिकाले तोकेबमोजिमको मापदण्डका आधारमा हुनेछ साथै कार्यकारी निर्देशकबाहेक अन्य सदस्यको मासिक पारिश्रमिक हुने छैन।

४१. समितिको लेखामान तथा लेखापरीक्षण: दफा ४० को उपदफा (२) बमोजिमको समितिको कोषको लेखामान तथा लेखापरीक्षण देहायबमोजिम गरिनेछ:

- (क) आय-व्ययको लेखा प्रदेश सरकारले अपनाएको ढाँचाबमोजिम राखिनेछ,
- (ख) समितिको आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालयले गर्नेछ,
- (ग) समितिको अन्तिम लेखापरीक्षण महालेखा परीक्षक वा निजले तोकेको लेखापरीक्षकबाट हुनेछ,
- (घ) प्रदेश सरकारले समितिको आय-व्ययको लेखा, नगदी, जिन्सी वा अन्य कागजात जुनसुकै बखत निरीक्षण गर्न, गराउन सक्नेछ।

४२. कार्यकारी निर्देशकको योग्यता: (१) कार्यकारी निर्देशक नियुक्त हुनको लागि देहायबमोजिमको योग्यता पुगेको हुनुपर्नेछ:

- (क) पर्यटन वा वाणिज्य वा व्यवस्थापनसम्बन्धी विषयमा कम्तीमा स्नातकोत्तर गरेको,
- (ख) पर्यटन प्रवर्धनसम्बन्धी कम्तीमा ५ वर्ष कार्यअनुभव भएको,
- (ग) कम्तीमा ३० वर्ष उमेर पुगेको,
- (घ) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा सजाय नपाएको,
- (ङ) बैंकिङ कसूरमा कालो सूचीमा नपरेको।

तर, उपदफा (१) को खण्ड (क) मा उल्लेखित योग्यतामध्ये पर्यटनसम्बन्धी विषयमा स्नातकोत्तर गरेको उम्मेदवारलाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ।

(२) कार्यकारी निर्देशकको सेवा अवधि ४ वर्षको हुनेछ।

४३. कार्यकारी निर्देशक पदमुक्त हुने अवस्था: (१) कार्यकारी निर्देशक देहायको अवस्थामा पदमुक्त हुनेछः-

- (क) फौजदारी अभियोग लागि सजाय पाएमा,
- (ख) मन्त्रालयसमक्ष राजीनामा दिएमा,
- (ग) गैर नेपाली नागरिक प्रमाणित भएमा,
- (घ) बैंक वा वित्तीय संस्थाबाट ऋण नतिरी कालो सूचीमा परेमा,
- (ङ) मृत्यु भएमा,
- (च) कार्यसम्पादन र कार्यक्षमता कमजोर देखिएमा।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (च) बमोजिम कार्यकारी निर्देशकलाई पद मुक्त गर्नुपर्ने भएमा मन्त्रालयले निजलाई मनासिब सफाई पेश गर्ने अवसर दिई स्पष्टीकरण माग गर्ने र निजको स्पष्टीकरण मनासिब नदेखिएमा पदमुक्त गर्नुपर्नेछ।

(३) कार्यकारी निर्देशकको सुविधा उपसचिव वा दशौं तहको अधिकृतको सुरु तलब स्केल बराबर हुनेछ।

(४) कार्यकारी निर्देशकको छनौटको विधि र प्रक्रिया तोकिएबमोजिम हुनेछ।

४४. कार्यकारी निर्देशकको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- (क) समितिको प्रशासकीय प्रमुखको रूपमा काम गर्ने,
- (ख) समितिको प्रशासकीय तथा लेखासम्बन्धी र अन्य काम कारवाहीलाई व्यवस्थित गर्ने, गराउने,

- (ग) समितिको कोषको आय-व्यय पारदर्शी र मितव्ययी रूपमा खर्च गर्ने तथा दफा ४१ बमोजिम लेखामान राख्ने,
- (घ) यस ऐनबमोजिम बनेको नियम र नियमबमोजिम बनेको कार्यविधि वा निर्देशिकाबमोजिम तोकिएका अन्य काम गर्ने।

४५. पर्यटन प्रवर्धन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: पर्यटन प्रवर्धन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछः-

- (क) पर्यटन विकासको लागि प्राकृतिक, सामाजिक, सांस्कृतिक र वातावरणीय पक्ष तथा जैविक विविधताको संरक्षण र संवर्धन गर्न अवलम्बन गर्नुपर्ने आधार, योजना, उपलब्धी, कार्यान्वयन हुने समयावधि, स्रोत, लागत अनुमान सहितको प्रस्ताव तयार गरी नीति निर्धारणमा सहयोग गर्ने,
- (ख) सम्भाव्य पर्यटकीय स्थलको पहिचान गरी पर्यटन विकासको लागि विभिन्न योजना तयार गरी पर्यटन प्रवर्धन पूर्वाधार कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने,
- (ग) पर्यटकीय सेवालाई सर्वसुलभ तथा गुणस्तरीय बनाउने सम्बन्धमा आवश्यक योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने,
- (घ) पर्यटन व्यवसायको दिगो विकास र विस्तार गर्न कर्णाली प्रदेशलाई एक पर्यटकीय गन्तव्यको

रूपमा पहिचान गराउनेसम्बन्धी आवश्यक कार्य गर्ने,

- (ड) साहसिक पर्यटन, आध्यात्मिक केन्द्र तथा स्वास्थ्य, वन्यजन्तु, कृषि, खेलकूद, पर्वतारोहण, मनोरञ्जनात्मक तथा सांस्कृतिक पर्यटन जस्ता पर्यटकीय गतिविधिहरूको योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने,
- (च) पर्यटनसम्बन्धी रोजगारमूलक तालिम तथा सीप विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरी युवा, महिला, आदिवासी, जनजाति, दलित, पिछडिएको सीमान्तकृत तथा बेरोजगार जनशक्तिलाई रोजगार सिर्जना तथा जीवनस्तर उत्थान गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- (छ) पर्यटनसम्बन्धी क्रियाकलाप सञ्चालन गर्दा कर्णाली प्रदेशको सांस्कृतिक, वातावरणीय सौन्दर्य तथा जैविक विविधतामा पर्न सक्ने असरलाई न्यूनीकरण गर्न आवश्यक उपायसहित प्रदेशभित्रका ताल, पोखरी, नदी, खोलाको संरक्षण तथा प्रदूषण हुन नदिन आवश्यक योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने वा गराउने,
- (ज) सांस्कृतिक तथा प्राकृतिक सम्पदाहरूको विवरण सङ्कलन गरी कला र संस्कृतिको संरक्षण, संवर्धन गर्ने सम्बन्धित योजनासहितको कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,

- (झ) कर्णाली प्रदेशमा मुलुकका अन्य प्रदेशका नागरिकहरूको भ्रमणलाई समेत प्रोत्साहन गर्ने गरी आन्तरिक पर्यटन वृद्धि गर्न आवश्यक गुरुयोजना तयार गरी सोहीबमोजिमका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- (ञ) कर्णाली प्रदेशमा सम्भाव्य पदयान्त्रास्थल पहिचान गरी स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटकलाई पदयान्त्राका साथै नदीमा जलयान्त्रा (न्यापिटङ्ग) को सम्भाव्यताको आधारमा पूर्वाधार विकास गर्न आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- (ट) पर्यटन विकासको लागि प्रदेश सरकार र नेपाल सरकारको अनुमति लिई सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरू बीच आवश्यक समन्वय गर्ने वा गराउने,
- (ठ) प्रदेश सरकारबाट निर्णय भएबमोजिम पर्यटन प्रवर्धन गर्ने सम्बन्धित तोकिएका आवश्यक काम गर्ने वा गराउने।

४६. निर्देशन दिने अधिकार: (१) ट्राभल वा ट्रेकिङ एजेन्सी वा होटल, लज, रेस्टुराँ तथा रिजर्ट वा बार वा यस ऐनबमोजिम दर्ता भएको कुनै पर्यटन व्यवसाय गर्ने व्यक्ति वा अन्य समितिसमेतलाई प्रदेश सरकारले आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दिएको निर्देशनको पालना गर्नु सम्बन्धित सबैको कर्तव्य हुनेछ।

४७. सजाय र उजुरी: (१) देहायको कुनै काम गर्ने व्यक्तिलाई मन्त्रालय वा तोकिएको अधिकारीले पच्चीस हजारदेखि एक लाख पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ।

(क) यस ऐनबमोजिम पेश गर्नुपर्ने प्रतिवेदन तोकिएबमोजिम पेश नगरेमा वा कार्यालय वा अभिलेख निरीक्षण गर्न वा जाँचन वा अनुगमन गर्न खटिएको कर्मचारीलाई निरीक्षण गर्न वा जाँचन वा अनुगमन गर्न बाधा विरोध गरेमा,

(ख) यस ऐनबमोजिम निषेध गरिएको कुनै काम गरेमा,

(ग) यस ऐनबमोजिम दिनुपर्ने सूचना वा जानकारी वा विवरण पेश नगरेमा,

(घ) यस ऐनबमोजिमको निर्देशनको पालना नगरेमा।

(२) उपदफा (१) बमोजिम मन्त्रालय वा तोकिएको अधिकारीले दिएको आदेशमा चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले सङ्घीय ऐनबमोजिम पुनरावेदन गर्न सक्नेछ।

४८. अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सक्ने: (१) यस ऐनबमोजिम प्रदेश सरकारलाई प्राप्त अधिकारमध्ये केही अधिकार मन्त्रालयलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ।

(२) यस ऐनबमोजिम मन्त्रालयलाई प्राप्त अधिकारमध्ये केही अधिकार कुनै सरकारी निकाय, स्थानीय तह वा अधिकारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ।

४९. नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधि बनाउन सक्ने: यो ऐनको उद्देश्य पूर्ती गर्न प्रदेश सरकारले आवश्यक नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधि बनाउन सक्नेछ।

५०. **बचाउ:** (१) प्रचलित कानूनबमोजिम पर्यटन उद्योग व्यवसाय सञ्चालन गर्ने गरी नेपाल सरकारले इजाजत दिएका संस्थाहरूले यो ऐन लागू भैसकेपछि प्रदेश क्षेत्रभित्र समेत काम गर्ने गरी अनुमतिको कारवाही प्रारम्भ गरिसकेको अवस्थामा यो ऐन जारी हुनुभन्दा पूर्व गरेका कामहरूलाई निरन्तरता दिन सक्नेछन्।

(२) यो ऐन जारी हुनुपूर्व प्रचलित कानूनअन्तर्गत ट्राभल एजेन्सी तथा पथप्रदर्शकले पाएको इजाजतपत्रलाई प्रदेशभित्र समेत काम गर्न पाउने गरी अनुमति लिएमा सो अनुमतिपत्र यसै ऐनबमोजिम पाएको मानिनेछ।

(३) यो ऐन जारी हुनुपूर्व प्रचलित कानूनअन्तर्गत पर्यटक स्तरको होटल भनी दर्ता भएको होटल यसै ऐनअन्तर्गत दर्ता भएको मानिनेछ।

प्रमाणीकरण मिति: २०७८/१२/०६

आज्ञाले,
प्रेम राज गिरी
प्रदेश सरकारको सचिव

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कर्णाली प्रदेश, सुर्खेतमा मुद्रित